

Udvalgswarebutikker i Danmark

Som hovedregel kan kommunerne i bymidter og bydelscentre tillade udvalgswarebutikker på op til 2.000 m². Herudover kan der i alle danske byer med mere end 40.000 indbyggere tildeles indtil tre udvalgswarebutikker på mere end 2.000 m² hvert fjerde år. De store udvalgswarebutikker skal først og fremmest placeres i bymidterne, men i hovedstaden, Århus, Odense, Ålborg og Esbjerg kan de desuden placeres i de eksisterende aflastningsområder. Ifølge planloven udpeger miljøministeren i hovedstadsområdet et antal områder, hvor der kan etableres tre store udvalgswarebutikker i hver.

Økonomisk vækst

Siden midten af 1990'erne har Danmark oplevet stor økonomisk vækst, hvilket har haft en naturligt afsmittende virkning på udviklingen i detailhandlen. Siden 2000 er omsætningen i detailhandlen på landsplan steget med 25 procent. Der er i perioden fra 1998 til 2007 sket et fald i antallet af større supermarkeder i hovedstadsområdet fra ca. 224 i 1998 til 200 i dag, mens der i samme periode er sket en stigning i discountbutikker fra henholdsvis 310 til 395 og større varehuse fra 39 til 55 butikker. Faldet i antallet af supermarkeder er blandt andet sket, fordi discountbutikken i mange byer har overtaget rollen som det lokale supermarked.

Danmarks største

Københavns city inklusive Fisketorvet udgør et overordnet center for hele Danmark og har et opland, der dækker hele hovedstadsområdet og dele af Skåne på omkring 2,5 millioner mennesker. Omsætningen er skønsmæssigt på ca. 10-15 milliarder kroner om året. Området er omsætningsmæssigt ca. 2-3 gange så stort som Århus bymidte, der er landets næststørste indkøbssted.

Udvalgswarebutikker er butikker som fx El-giganten, Skousen, Toys"R"Us, Jysk, Punkt 1 eller T Hansen – det er altså ikke butikker, som helt eller delvis forhandler fødevarer/dagligvarer.

Fiskenes paradys genopstår i Varde Å

Truet fiskeart får gydepladser tilbage, når åen genvinder sine slyngninger.

– Far, se den sjove fisk med opstopper-næse.

Sådan håber biolog Ove Kann, Skov- og Naturstyrelsen, at det vil lyde langs Varde Å om et par år, når naturglade lystfiskere spejder ned i åens blanke vand. For så er missionen nemlig lykkes. Snæblen – en sjælden laksefisk med en karakteristisk spids snude – vil have fundet tilbage til paradiset i Varde Å. Lystfiskerne skal dog ikke drømme om at få snæblen på kroen, for EU har sat fisken på listen over truede dyrearter, som kræver særlig beskyttelse.

Danmark har taget ansvaret på sig, og hvis alt går efter planen, så brummer gravemaskinerne langs Varde Å til efteråret, så åen kan komme tilbage til sit naturlige forløb med mange slyngninger og uden menneskeskabte opstemninger af vandet.

– Da vi i Danmark har den største bestand af snæbel på verdensplan, så har vi pligt til at gøre noget for, at den kan have det godt. Og her er det vigtigt at fjerne barriererne for snæblens bevægelser op ad åen, fortæller skovrider Ulrik Lorenzen, Skov- og Naturstyrelsen, der har det overordnede ansvar for det store naturgenopretningsprojekt.

Farvel til snæblen

For 60 år siden etablerede Karlsgårde Vandkraftværk et stemmehæk ved Ansager og gravede den ti kilometer lange Ansager Kanal mellem Ansager og vandkraftværket syd for Sig. Vandet fra Varde Å blev ledt over i kanalen for at blive udnyttet til el-produktion, og selve åen mistede 90 procent af sin vandføring på denne strækning. Ved Sig byggede et dambrug endnu et stemmehæk for at udnytte åens vand til fiskeopdræt. Samtidig rettede man åen ud ved at fjerne 35 slyngninger, så åens forløb blev forkortet fra 20 kilometer til 15 kilometer. De

FOTO: JAN STEINBRING JENSEN

mange ændringer betød et farvel til snæblen i den øvre del af Varde Å.

– Snæblen er en svag svømmer, og den kan heller ikke springe på samme måde som laks og ørred. Bare der er et lille "dørtrin", så står snæblen dér og glor på det, forklarer Ulrik Lorenzen.

Snæblen kan derfor ikke passere stemmehækerne, så øvre del af Varde Å er lukket område. Og det betyder færre gydepladser, for snæblen søger hvert efterår op i de større vandløb, der løber ud i Vadehavet, når den skal gyde.

Men i 2010 ser alt meget lysere ud for snæblen i Varde Å. De to lodrette stemmehæker bliver erstattet af stryg, hvor åen gradvis falder over en strækning på 400 til 500 meter, så snæblen kan kæmpe sig vej op mod strømmen. Ansager Kanal bliver fyldt op, Varde Å genvinder den fulde vandføring, og de 35 naturlige slyngninger bliver genetableret.

– På projektstrækningen bliver der indrettet gydepladser til både snæbel og andre laksefisk i form af grus. På den måde indretter vi ægtesenge for fiskene, fortæller Ove Kann.

Enkelte lodsejere har klaget, og lige nu venter Skov- og Naturstyrelsen på, at de sidste aftaler skal falde på plads, så Danmarks næststørste naturgenopretningsprojekt på i alt 60 millioner kroner kan skydes i gang.